Davidův útěk k Samuelovi

Původ materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
61

1 Samuelova 19

Postřehy pro učitelku

Saul promluvil se svým synem Jónatanem i se všemi svými služebníky o tom, že by měl být David usmrcen. (1) Saul má moc, ale opustil ho Bůh. Moci i bohatství může člověk užívat dobře jen když poslouchá Hospodina. Pak hned člověk najde mnoho potřebných cílů a úkolů, ke kterým moc a bohatství použít. Saulův příklad ukazuje, že člověk by stvořen, aby poslouchal Boha. Když se proti Bohu vzbouří a má na pohled neomezenou moc (jako bůh), najednou neví, co s ní. Např. lidé, kteří náhle vyhrají v loterii, obvykle končí dost rychle špatně – vůbec nevědí, jak s penězi naložit. Člověk vůbec neví, jak naložit s velkou mocí. Jediné, co ho nakonec napadne, je, že cílem velké moci, kterou má, je udržet si moc. Moc se stane sama sobě cílem. Saul tak chce odstranit Davida jako možného mocenského konkurenta. David je oblíbený a to stačí. Jediné, co teď Saula zajímá, je, jak se udržet u moci.

Proto Jónatan Davida varoval (2) A zde vidíme veliké osamění moci. Proti Saulovi je i vlastní syn (a dcera, jak uvidíme později). Saulova moc ztratila cíl, je prázdná. Nikdo nechápe, proč Saul jedná, jak jedná.

Ať se král nedopustí vůči svému služebníku Davidovi hříchu! (4) Když má člověk moc, všechno, co dělá, se mu zdá důležité, „ve státním zájmu“, nutná. Má pocit, že teď už není jako obyčejný člověk. Ale Jónathan otci připomíná: Pořád jsi člověk. Pořád můžeš být posuzován, platí pro tebe stejná pravidla jako pro každého. Není nic jako „vyšší státní zájem“, David je člověk a ty jsi člověk, nemůžeš ho jen tak zabít.

a jeho činy jsou tobě k užitku (4) Jak jsem už dříve poznamenali, kdo má příliš rád moc, nemůže vládnout efektivně. Potřebuje schopné lidi – ale na každého schopného žárlí, bojí se, že by ho mohl ohrozit nebo zastínit. Lidé opilí mocí neustále odstraňují své nejbližší podřízené (jako třeba Stalin) a nahrazují je novými, aby je pak zase odstranili.

Viděl jsi to a radoval ses. (5) Upřímná řeč, která vyvolává dojetí. Člověk se přece nemůže radovat sám. O radost se přece rádi dělíme, když se něco povede, máme hned chuť to někomu říci. Největší radost si nemůžeme dát sami, největší radost nemáme z toho, co jsme sami dokázali, ale co pro nás někdo udělá, když jsme se sami nenadáli. Největší radost přichází nečekaně, je to něco, o si nemůžeme vymoci, vytrucovat, vydupat. Radost znamená přiznat si také, že v něčem je někdo druhý lepší, že v něčem dokázal víc, než my. Radost nakonec vždy znamená vyjít ze sebe. Člověk, který se zabývá jen sám sebou, bývá mrzutý.

Saul Jónatana uposlechl. A Saul se zapřisáhl (6) Saul velmi rychle mění své rozhodnutí. Na tom je vidět, že k zabití Davida skutečně nebyl důvod, že si ho za „cíl“ vybral úplně náhodně. V Písmu se používá výraz „svévolník“, „svévole“, protože hřích nakonec nikdy nemá cíl, není pořádně zdůvodnitelný. Smysl je pouze v Boží vůli. Když člověk nechce Boha poslouchat, když chce jednat proti němu, jedinou alternativou je dělat něco v podstatě nesmyslného.

Ale vypukla opět válka. David vytáhl do boje proti Pelištejcům a připravil jim zdrcující porážku (8) Jak už jsme zmínili, Saul se nedovede radovat z úspěchu druhého, i když je k jeho vlastnímu prospěchu. Měl jsem to být já, kdo vyhrál v bitvě, říká si Saul. Ale pokud tohle chce, mohl přece do boje táhnout sám! Když sami nedovedeme něco dobrého udělat, měli bychom mít přece radost, že to někdo jiný dělá za nás. V tom je i podstata církve, jako těla Kristova: Ne každý z nás má tu svědomitost a trpělivost, aby se za druhé modlil – ale jsou v křesťanském sboru takoví, kteří ve svých modlitbách pamatují na všechny. Ne každý umí dělat „misii“ mezi lidmi – ale někteří to umějí. Ne každý má trpělivost druhé dlouho poslouchat – ale někdo ji má. Co se nám samým nedostává, dělá vždy ve sboru někdo jiný i za nás, i „naším jménem“ a tak doplňuje naše nedostatky.

Míkal spustila Davida oknem a on prchl pryč a unikl. (12) Později se ukáže, že Míkal si Davida úplně nevážila a tedy ho asi ani úplně nemilovala. I zde později se za Davida, svého muže, úplně nepostaví, řekne: „On mi vyhrožoval: Pusť mě, jinak tě usmrtím“. Jónathan je naproti tomu schopen se za Davida postavit přímo. Vidíme na tom jednak, jak je Saul ve své opilosti mocí osamocený. I jeho vlastní dceři se jeho počínání zdá natolik nesmyslné, že raději riskuje otcovu přízeň (a možná i život), aby zmařila jeho plány. V i pro ni je budoucnost daleko spíše v Davidovi. A jistě je v ní i jistá sebeúcta ve stylu „Buď jak buď, David je můj muž.“ Zde je příklad pro všechny manžele: Nejenom z lásky, ale prostě proto že ten druhý je „můj, moje polovina“, že je to otázka i mé vlastní hodnoty, mají o sebe manželé pečovat a starat se. Čest mojí ženy/mého muže je i moje čest.

Pak vzala Míkal domácího bůžka (13) Docela překvapení, že v Izraelské domácnosti, dokonce v domácnosti princezny, mají domácího bůžka. Jinde vidíme, že Saul vyhnal ze země

čarodějnice a věštce – ti tam ale především neměli nikdy být! Ukazuje se, že v dějinách Božího lidu v podstatě není žádný zlatý věk – pohanství, modloslužba, je stále nějak přimíšena. Nepropadejme zoufalství nad tím, co je v církvi špatné dnes – vždy je něco, každá doba musí zápasit o čistou víru. Snad je možné, že bůžka měli doma prostě jako dekoraci – podobně jako má dnes občas doma třeba soušku Buddhy třeba jako suvenýr, aniž by byl buddhista. V textu však nic takového řečeno není – předpokládejme tedy tu horší variantu.

Pak šel se Samuelem a usadili se v prorockém domě. (18) Z toho, že proroci mají dům, základnu, je vidět, že prorok nebyl někdo, kdo se jen tak vzal z čista jasna, koho prostě popadl Duch a začal mluvit. Být prorokem byla „hodnost, funkce, povolání“ a proroci se také na svou práci museli vzdělávat a připravovat. Proroků je „sbor“, jinde čteme o prorockých žácích. Prorocký dům tak zřejmě byl něco jako škola či klášter.

Vtom spočinul duch Boží na Saulových poslech a také oni upadli do prorockého vytržení. (20) Vidíme, že když na někom (dočasně) spočine Boží duch, neříká to ještě nic o jeho srdci, o jeho charakteru. „Což také Saul je mezi proroky?“, čteme na konci. I Saul nakonec upadne do vytržení. Duch se člověka zmocňuje, jakoby „vyřadí“ z činnosti jeho vlastní vůli, jeho vlastní chtění. Vzhledem k tomu, že nakonec Saul leží na zemi, nahý, což je výraz totálního ponížení, můžeme asi soudit, že Duch boží umožnil všem, i Saulovi, vidět Boží velikost, kterou jsou zcela ochromeni. Oč lepší je, když je pak církvi zaslíbeno, že Duch „vás naučí všemu a připomene vám všecko, co jsem vám řekl“. Možná bez vytržení, v klidu, s chladnou hlavou – ale k o to většímu prospěchu člověka. Saul z toho, že se jej zmocnil prorocký Duch, neměl žádný trvalý prospěch, jakmile od něj Duch odešel.

Osnova vyprávění

1. Saul žárlí na Davida. Má moc, ale neví co s ní, protože neposlouchá Boží příkazy. Proto se jen snaží si moc udržet a dělá nesmysly.
2. Proti Saulovi je i vlastní syn, i on vidí, že Saul dělá nesmysly. Připomíná Saulovi, že není něco víc, že jako každý člověk nesmí nikomu křivdit, někoho jen tak zabít. Boží Zákon platí pro každého.
3. Připomíná mu, že je Davida potřebuje, že bez pomoci druhých ničeho nedosáhne. A také, že sám se člověk nemůže radovat, ale je s druhými a z druhých.
4. Saul poslechne a na tom se ukazuje, že skutečně neměl rozumný důvod Davida zabít. Prostě ho to jen tak napadlo.
5. Místo aby se Saul radoval, že vyhráli bitvu, žárlí na Davida, protože Filištějce porazil David a ne on.
6. Davida tentokrát zachrání Míkal. Na tom je vidět, že člověk se má starat o svou rodinu (i své sourozence), protože jejich škoda je i jeho škoda, jejich hanba je i jeho hanba.

7. David se schová u Samuela. Všichni, i Saul, tam upadnout do prorockého vytržení. Zřejmě ve vytržení poznali Boží velikost, která je úplně ohromila. Je lépe, když nám dnes Duch Boží odhaluje pravdy Písma, ze kterých máme prospěch v každodenním životě. Saul z prorockého vytržení žádný prospěch neměl, když skončilo

Kam dále

NŠ Louny

Cílová skupina

Školní

Katechetické cykly

NŠ Louny

Biblický odkaz (kat)

1 Samuelova 19